

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies tertius et quartus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romæ, 1866

Caput III. Reliqua miracula.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72907](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72907)

AUCTORE
THOMA CELAN.

A Collia vero mulier de Camerino *l*, cum esset dexter oculi lumine privata ex toto, pannum, quem beatus Franciscus tetigerat, parentes ejus super perditum oculum posuerunt, et sic, voto facto, de recuperatione lumine Domino Deo et sancto Francisco gratias persolvunt. Simile aliquid cvidam mulieri de Eugubio ^a accidit, que, voto facto, pristinam se sanitatem rehabet latatur. Civis quidam de Assisio, per quinquennium perdito lumine oculorum, qui ^b, cum adhuc viveret, beatus Franciscus familiaris fuerat, ei semper, cum oraret, pristinam familiaritatem commemorans, ad tactum sepulcri ejus extitit liberatus. Albertinus quidam de Narnio fere per annum oculorum lumen ex toto amiserat, ita quod palpebrae usque ad genas dependent: qui beato Francisco se vovit, et statim, lumine reparato, ad gloriosum sepulcrum ejus visitandum se praeparans devenit.

*Energumenus
ad Sancti
tumbam libe-
ratus.
m*

157 Vir erat in civitate Fulginei, nomine Petrus, qui dum vice quadam ad visitationem liminae beati Michaelis archangeli *m*, sive ex voto, sive ex pietate sibi injuncta, pergeret, ad fontem applicuit. Qui cum ex lassitudine itineris sitaret, illius fontis aquam degustans, visum est sibi demones imbibisse. Sicque per tres annos ab ipsis obcessus, norribilia visa et dicta pessima faciebat. Veniens quoque ad tumulum beatissimi Patris, furentibus dæmonibus et crudelissime disperterritus eum, claro et manifesto miraculo ad tactum sepulchri ejus mirifice liberatus est.

*attique dermo-
num vezatio-
nibus erexit.*

158 Mulier quedam in civitate Narnii cum furia maxima duceretur, et, mente perdita, horribilia faceret, et inconvenientia loqueretur; apparuit ei tandem beatus Franciscus in visione dicens: *Faciatis tibi crucem. Et respondentem illa: Non possum;* Sanctus illi signum crucis impressit, et omnem fugavit ab ea insaniam passionis et dæmoniacam fantasiam. Viri quoque multi et feminæ, variis dæmonum cruciati suppliciis et decepti prestigis, ab ipsorum potestate sancti et gloriosi Patris præclaris meritis sunt expediti. Verum quia illud hominum genus sepe solet implicare deceptio falsitatis, de his nos breviter expedientes, ad maxima transeamus.

ANNOTATA.

a Sunt ergo haec miracula authentica, diligenter scilicet examine discussa, et a probis testibus probata et compta. De iisdem ita loquitur Alexander IV Papa in litteris anno 1233 die 29 Octobris datis, relatisque in Bullario Franciscano tom. II, pag. 83 et sequenti: Multis cum (forte eum, Franciscum scilicet) divina potentia adhuc militante inter homines, et dum in Sanctorum agminibus triumphante, dignata est clarificare miraculis, quæ felicis record. Gregorius Papa, predecessor noster, ne illa vel perverteret æmula sanctitatis iniquitas, vel oblivionis digitus, qui rebus gestis cito superducitur, abolesceret, solertissimis inquisitionibus indagata, et compta fidelissimis documentis, fecit ad laudem Dei, et augmentum fidei, et instructionem salubrem, tam præsentium, quam etiam futurorum, monumentis perpetuis commendari. *Monumenta haec Bullarii editor Shara-
ralea ibidem annotavit, hoc ipsum Thomae Celanensis Opusculum esse; quod mihi quoque verisimilimum appareat, nisi forte sint aliud instrumentum, ex quo ille miracula descripsit.*

b Ex hoc loco dubitari potest, an Sancti corpus ante primam sepulturam suam unguentis fuerit inunctum; qua de re tamen apud alios biographos nullum fit mentio.

c Narnia, incolis Narni, Pontificia ditionis in Umbria civitas episcopal is, ad Narem fluvium.

d Fulginium, Italice Foligno, similiter episcopal civitas Umbriæ est, et ditionis Ecclesiæ.

e Hanc voculam, que in apographo nostro desideratur, adscrivpsi.

f Fanum, de quo hic, alias Fanum Fortunæ, Italice Fano dictum, Umbriæ civitas episcopal es est Octobris Tomus II.

ditionis Pontificia, in littore maris Adriatici inter Pisaurum et Senogalliam sita.

g Id est, ex civitate Eugubio, cuius brevem notitiam supra jam dedi; nec in posterum de locis, quorum notitia præmissa est, hic quidquam annotabo, ne frustra prolixius sim.

h Verisimiliter indicatur mons et vicus in Sabiniis, paucis milliaribus ab urbe Reatina distans, Italice Monte Nero dictus.

i Leander Albertus in Descriptione Italæ Castren vel Castellum Cuccaro memorat in Lucania seu Basilicata, quatuor milliaribus a littore distans. Hocne, an aliud hic per castrum Cuccoranum indicetur, incertum mihi est.

k Spello, Latine Hispellum, oppidum Umbriæ est ditionis Pontificia.

l Camerinum civitas episcopal es ditionis Ecclesiæ in Marchia Anconitana.

m Nimirum ad Montem Garganum in Apulia, S. Michaelis archangeli apparitione celebrem.

CAPUT III.

Reliqua miracula.

*P*uer quidam, Matthæus nomine, de civitate Tuderii *a*, per octo dies quasi mortuus in lecto jacens, ore penitus intercluso et lumine oculorum sublati, cute vultus, manum ac pedum ipsius ad modum ollæ totaliter denigrata, et de salute vitæ ejus ab omnibus desperatus, ad votum matris sue mirabiliter convalevit. Emittebat enim marcidum sanguinem per os suum, per quod etiam credebatur emittere intestina. Statim vero, ut mater ejus S. Francisci nomen flexis genibus invocavit, surgens ^b ab oratione, cepit puer oculos aperire, ^c l. dum sursum videre, ac sugere mammas; et paulo post decidente corio nigro, caro pristina rediit, et convalescentiam vires resumpsit. Protinus namque, ut convalescere coepit, interrogavit eum mater ejus, dicens: *Quis te liberavit, fili?* Et ille balbutiende respondebat: *Ciccu, Ciccu.* Non enim poterat propter infantiam plene loqui, et ideo nomen beati Francisci sic loquens dimidiabat.

140 Juvenis quidam, cum in quodam altissimo loco moraret, ex eodem loco corruens, loquela et omnia membrorum officia perdidit. Tribus quoque diebus non manducans neque bibens, neque aliud sentiens, mortuus credebatur. Mater vero illius nullorum medicorum requirens suffragium, a B. Francisco ejus postulat sanitatem. Et sic, voto facto, vivum eum recipiens et incolumem, laudare coepit omnipotentiam Salvatoris. Alius quidam, Martinus nomine, infirmatus ad mortem, et de liberatione sua penitus ab omnibus desperatus, invocato utecumque nomine beati Francisci, subita sanitate convalevit. Puer quidam de Aretio *b*, Galerius nomine, continuo febris laborans, et duplice apostemate cruciatus, ab omnibus medicis desperatus, voto parentum beato Francisco exhibito, concupisce restitus est sanitati. Alius vero morti propinquus, facta imagine cerea, priusquam perfecta esset *c*, ab omni passione in continentia exitus liberatus.

141 Mulier quedam per plures annos in lecto infirmitatis sua decubans, nec se aliquo modo valens volvere, vovit se Deo et beato Francisco, et ab omni liberta est agritudine, et impletivit necessaria officia vite sua. In civitate Narnensi quedam mulier erat, qua per octo annos manum sic habuit desiccata, quod nihil cum ea posset operari. Tandem beatus Franciscus per visionem apparuit, et manum ejus extendens, alteri adequavit. Juvenis quidam in ea civitate per decem annos gravissima infirmitate detenus, totus erat immobilis effectus, ita quod ei nulla prodesse poterat medicina. Qui meritis beati Francisci, voto a matre emisso, statim recepit commodum sanitatis. Erat in civitate Fanensi quidam Hydropisie morbo detenus, cujus membra erant horribiliter tumefacta:

*atii ab atii
infirmitatibus*

77 qui

AUCTORE
THOMA CELANI
d

*per ejusdem
Sancti open
evident inco
tumes.*

*Apprens vul
nerato, doce
modum extra
hendi sagit
tam;*
e

*herniosum
curat;*
f

g

h

*item laboran
tem in illis vel
costis sanat.*

** an Otto*

qui per beatum Franciscum ab eadem infirmitate plene meruit liberari. Civis quidam de Tuderto in tantum gutta arthritica *d* gravabatur, quod nec sedere poterat, nec quiescere ullo modo. Tantum ei dictæ passionis vehementia frigus præstabat continuum, quod totus ad nihilum redigi videbatur. Vocavit medicos, multiplicavit balnea, medicinas adhibuit multas, nec tamen ullo modo potuit horum remedio sublevari. Die vero quadam, quodam sacerdote presente, votum emisit, ut sanctus Franciscus ei pristinam redderet sanitatem, sique precibus ad ipsum fusis, mox se conspexit pristinæ redditum sanitati.

B 142 Mulier quedam in Eugubii civitate paralitica jacens, tertio invocato nomine beati Francisci, ab infirmitate sua dimissa est et sanata. Quidam, nomine Bantadosus, cum in pedibus et manibus sustineret gravissimam passionem, ita quod nec movere se poterat, nec ad partem aliquam declinare, cibo jam perditio atque somno; mulier quedam die quadam venit ad eum, monens et suggestionis, ut si ab hac infirmitate vellet citissime liberari, beato Francisco se devotissime devoveret. Respondebat autem vir ille: Non credo, ipsum esse Sanctum. Muliere illi pertinacius devote suggerente, vir ille tandem se vovit in hunc modum: Voveo me (inquit) sancto Francisco, et ipsum credo Sanctum, si me infra trium dierum terminum ab hac ægritudine liberabit. Qui meritis Sancti Dei mox liberatus, ambulavit, requievit et manducavit, dans gloriam omnipotenti Deo.

143 Vir unus, cum esset in capite sagitta ferrea graviora vulneratus, et sagitta illa intrans per cassum oculi *e*, remansisset in capite, nullo poterat medicorum auxilio adjuvar. Vovit se deinde devotione sancto Dei Francisco, sperans, se posse illius suffragio liberari. Qui, dum aliquantulum quiesceret et dormiret, dictum est ei a sancto Francisco in somnis, quod per posteriorem partem capitis faceret eam trahi: sique, prout in somnis viderat, die sequenti faciens, sine difficultate magna extitit liberatus.

144 Homo quidam in castro, Spelli *f*, nomine Imperator, per duos annos rupturam adeo gravioriter passus est, quod per inferiores exitus intestina omnia defluebant, neque poterat per magnum temporis spatium ea intus reducere et nec locare, ita quod eum habere unum plumatum *g*, oportebat, in quo intestina interiora retineret. Recurrit ad medicos ipsorum solatium petens, qui dum ab eo pretium insufficiens *h* postularent, cum unius diei expensis careret et victu, de illorum auxilio penitus desperavit. Convertit se tandem ad divinum auxilium, et merita beati Francisci cepit in via, in domo, et ubicumque foret, suppliciter invokeare. Sicque factum est in brevi temporis spatio per Dei gratiam et beati Francisci merita, ut integræ foret restitutus sanitati.

145 Frater quidam in Marchia de Ancona, sub obedientia nostræ Religionis militans, in illis vel costis gravissimum morbum fistulae tolerabat, ita quod ab omni curatione medicorum ob immensitatem morbi jam fuerat desperatus. Petuit deinde a Ministro, sub cuius obedientia morabatur, licentiam venienti ad visitandum locum, in quo corpus beatissimi Patris quiescebat, gerens fidem, per ipsius Sancti merita curationis sue se gratiam adepturum. Minister vero ipsius cum prohibuit, dubitans propter niveis et pluvias, que tunc temporis erant, ne magis ex itineris fatigione incureret detrimentum. Cumque de non habita licentia frater ille aliquantulum turbaretur, nocte quadam sanctus pater Franciscus astitit, dicens: Fili, noli de hujusmodi de cetero anxiari, sed exure pelleco, quo indueris, et emplastrum proice; observaque Regulam tuam, et liberaberis. Qui mane surgens, juxta præceptum ejus omnia fecit, et de subita liberatione gratias egit Deo.

146 Apud Sanctum Severinum in Marchia de Ancona juvenis quidam erat, nomine Octo ***, qui

totus lepra infectus existens, medicorum judicio D leprosus in omnibus habebatur. Omnia enim membra ejus tumefacta, ingrossata erant, et extensio et inflatione venarum inconvenienti cuncta aspectu cernebat. Non poterat ambulare, sed in lecto ægritudinis miser assidue jacens, parentibus suis dolorem atque tristitiam ingerebat. Pater vero ipsius dolore nimio sauciatus, quid de ipso ageret, nesciebat. Tandem venit in cor summum, ut beato Francisco ipsum modis omnibus devoveret, et ait ad filium suum: Vis te, fili, vovere beato Francisco, qui multis utique coruscat miraculis, ut ei placeat te ab hac ægritudine liberare? Qui respondens ait: Volo, pater. Facit statim pater ejus appetari papyrum, et filii statum faciens in longitudine ac grossitudine mensurata, Erige te, inquit, fili, et beato Francisco te devove, et, liberatione donata, candelam sibi tuæ longitudinis singulis annis, dum vixeris, apportabis. Qui ad iussum patris utcumque se erigens, junctis manibus, copit beati Francisci misericordiam suppliciter invocare. Suscepit itaque mensura papyri et completa oratione, illico a lepra sanatus est, et surgens, danc gloriam Deo et beato Francisco, cepit ambulare. In civitate Fani quidam juvenis, nomine Bonus-homo, qui a medicis universis habebatur paralyticus et leprosus, a parentibus suis beato Francisco devote offertur, mundatus a lepra, et effugito morbo paralisis, plenam consecutus est E sanitatem.

E 147 Apud Castrum Plebis *i* puer unus erat pauperius et mendicus, qui ex toto mutus et surdus erat a nativitate sua, habebatque linguam brevissimam atque curtam, qua multoties a pluribus exquisita, incisa penitus videretur. Seru *k* vero quodam accessit ad domum eujusdam viri ejusdem Castri, qui Marcus vocabatur, per signum, ut solent muti, ab eo petens hospitium. Inclinavit caput, ex latere maxillæ supponens manum, ut per hoc intelligeretur, quod nocte illa desiderabat hospitari cum eo. Vir autem ille hilariter suscepit eum in domo sua, et libenter tenuit eum secum; quia competenter famulabatur juvenis ille, et bone indolis erat puer. Quia, licet surdus et mutus esset a cunabulis, tamen quoque per signum noverat imperata. Conante viro praedicto nocte quadam cum uxore sua, astante puer coram eis, dixit uxori sue: Hoc ego maximum miraculum reputarem, si beatus Francisca huic auditum redderet et loquela.

148 Et adject: Voveo Domino Deo, si beatus *post factum a* Franciscus hoc dignabit operari, propter amorem suum hunc puerum habeo charissimum, et expensis ei conferam toto tempore vita sue. Mirum! Dicto completo, statim puer locutus est, dicens: Vivit sanctus Franciscus. Et subsequenter suscipiens, rursus ait: Video S. Franciscum hic superius stantem, qui venit, ut loquela impedit mili. Et adject puer: O quid ego jam populo dicam? Respondit homo ille: Laudabit *F* Domum, et salvabit homines multos. Surrexit denique homo ille, gaudens et exultans multum, et quod factum fuerat, coram omnibus publicavit. Concurrunt omnes, qui eum prius viderant non loquentem, et admiratione replete et stupore, laudes Deo et beato Francisco suppliciter retulerunt. Crevit lingua illius et conveniens facta est ad loquendum, et quasi omni tempore puer fuisse locutus, copit verba formata proferre.

149 Alius quoque puer, nomine Ulla, nec loqui poterat nec ambulare, pro quo mater fidei voto certam imaginem faciens, ad locum, in quo beatus pater Franciscus requiescit, magna cum reverentia deportavit. Quae domum regrediens, ambulante repertum filium et loquentem. Homo quidam in episcopatu Perusii, loquela et verbo privatus, omnino semper os ferens apertum, horribiliter oscitabat et anxiabatur. Habebat enim guttur valde tumidum et inflatum. Cumque pervenisset ad locum, in quo requiescit sanctissimum corpus, et per gradum ad sepulchrum ejus vellet attingere, sanguinem multum

*v.
Duo leprosi,
quorum alter
etiam erat
paralyticus,
curantur.*

*vi.
Puer surdus et
mutus natus
i
k*

*f. laudabis
quodam
votum auditu
et loqua
donatur.*

*Duo alii muti
quorum unus
insupergressu
privatus,*

A multum evomuit, et peroptime liberatus, cœpit loqui et os claudere, et, sicut expedit, aperire.
ac mulier arcfacta lingua,
atque alter surdus et mutus so-
spitantur.
 an iapillus?

130 Mulier quedam tam magnum dolorem patiebatur in gutture, quod pre nimio dolore lingua adhærens palato arida facta est. Non enim poterat loqui, non comedere, nec bibere, et emplastris appositis medicinisque adhibitis, nullam infirmitatis allevationem in his omnibus sentiebat. Tandem in corde suo, quia loqui non poterat, devovit se Sancto, et subito caro crepuit, et de gula egressus est capillus unus rotundus, quem manu suscipiens, et omnibus ostendens, mox extitit liberata. In castro Grecii juvenis quidam erat, qui auditum perdidérat, memoriam et loquaciam, nec erat intelligens vel sentiens quidquam. Parentes vero, quia magnam fidem habebant in sancto Francisco, ei supplici devotione dictum juvenem devoverunt. Qui, expleto voto, cunctis, quibus carebat, sensibus affluenter gloriissimi patris Francisci gratia est datus, ad laudem et honorem et gloriam Iesu Christi Domini nostri, cuius regnum, imperium solidum et immobile perseverat per omnia seculorum. Amen.

VII.
 Auctoris brevis epilogus.

131 Diximus pauca de miraculis beatissimi Patris nostri, et plura omisimus, relinquentes volentibus ejus vestigia novae benedictionis gratiam, studium exquirendi, ut, qui verbo, vita, doctrina mundum omnem gloriissime illuminavit, mentes diligentium nomen Domini semper dignetur super celestium charismatum novis imbris irrigare. Obscurò propter amorem Pauperis crucifixi, et per sacra stigmata ejus, que beatus Franciscus portavit in corpore suo, universos ista legentes et audientes, ut coram Deo mei meminerint peccatoris. Amen.

Sanctus pater atque rectus
 Est Franciscus, cælo vectus
 Transmigrans a seculo.
 Fit obliquus per hunc rectus,
 Et, qui ligno fuit vectus,
 Redit absque baculo.
 Per hunc dæmon est ejectus
 Sanitatunque profectus
 Conferitur in populo.
 Qui repebat super pectus
 Firmus vadit et erectus
 Ejus adminiculus.
 Per hunc cæcus intuetur,
 Mutus loqui prohibetur
 Nec linguae vincitudo.

ANNOTATA.

C a Tudertum, seu Tuder, vulgo Todi, Pontificæ ditionis in Umbria civitas est, episcopatu insignita.
 b Aretium, Italæ Arezzo, episcopalis civitas Heturia est, in dominio Magni ducis.

c Significat haud dubie, aliquem pro labore vovisse imaginem ceream ad Sancti tumbam appendam, et antequam imago illa perfecta esset, ægrum convalescere.

d Id, est arthritide.

e Cassa vox Italica, Latina capsa, arca, theca. Cassa oculi igitur est orbita seu cavum oculi, quia oculus in eo, velut in theca ossea, insertus est.

f Vide Annotata ad caput præcedens lit. k.

g Nescio, quid plumatum (quod apud sequioris xvi scriptores nunquam pro pulvinari usurpat) hic proprie significet, nisi cingulum, quo heriosi utuntur.

h Hoc est, quantum infirmus nequibat sufficere, uti patet ex sequentibus.

i Duo hujus nominis loca in Italia reperi, unum vernacula la Pieve aut la Pieve di Cadore dictum, oppidum Cadubrii tractus caput in ducatu Fori Julii; aliud, civitatem Umbriæ, de qua supra jam memini.

k Id est, vesperi.

APPENDIX INEDITA

AD VITAM PRIMAM,

Auctoribus Tribus ipsius Sancti Sociis,
 Leone, Rufino et Angelo,

Ex codice Ms. conventus Fratrum Minorum Lovaniæ in Belgio.

PROLOGUS AUCTORUM.

R everendo a in Christo patri, fratri Crescentio, Causa, ratio
 Dei gratia generali Ministro, frater Leo, frater et modus hu-
 Rufinus, et frater Angelus, olim socii, licet indigni, jus Appendix
 beatissimi patris Francisci, reverentiam in Domino cis scribenda
 debitam et devoutam. Cum de mandato Christi, exponitur.
 a

fratres signa et prodigia beatissimi Francisci, que
 scire vel reperire possunt, vestre paternitati dirige-
 re, visum est nobis, qui secum, licet indigni,
 sumus diutius conversati, pauca de multis gestis
 ipsius, que per nos vidimus, vel per alios sanctos
 fratres scire potuimus, et specialiter per fratrem
 Joannem, visitatorem pauperum dominarum, fra-
 trem Illuminatum de Arce, fratrem Masseum de
 Merignano, et fratrem Joannem, socium venera-
 bilis patris fratris Egidii, qui plura de his habuit
 de eodem sancto fratre Egidio, et sancta memoriae
 fratre Bernardo, primo socio e beati Francisci,
 sanctitati vestre, veritate prævia, intimare, non
 contenti narrare solum miracula, que sanctitatem
 non faciunt, sed ostendunt; sed etiam conversationis
 ejus insignia, et pii beneplaciti voluntatem
 ostendere cupientes ad laudem et gloriam summi
 Dei, et dicti Patris sanctissimi, atque ædificationem
 volentium ejus vestigia imitari; quia tamen per
 modum Legenda non scribimus, cum dudum de
 vita sua et miraculis, que per eum Dominus ope-
 ratus est, sint confecta Legenda d: sed velut de
 ameno prato quosdam flores, qui arbitrio nostro
 sunt pulchiores, excerpimus, continuante historiam
 non sequentes, sed multa seriose relinquentes,
 que in predictis Legendas sunt posita, tam veri-
 dico quam luculentum sermone; quibus pauca, que
 scribimus, poteritis facere inseri, si vestra discretio
 viderit esse justum e. Credimus enim, quod, si
 venerabilibus viris, que prelatas confererunt l. qui
 Legendas, haec nota fuissent, ea minime præteris-
 sent, nisi saltem pro parte ipsa suo decorassent
 elocatio, et posteris ad memoriam reliquissent.
 Semper integre valeat vestra sancta paternitas in
 Domino Iesu Christo, in quo nos filios vestros de-
 votos sanctitati vestre recomandamus humiliiter
 et devote. Data in loco Graeciæ in idus Augusti anno
 Domini MCCXLVII f.

ANNOTATA.

a In apographo nostro ante Prologum ista legun-
 tur: Hæc sunt quedam scripta per tres Socios
 B. Francisci de vita et conversatione ejus in habitu
 seculari, de mirabili et perfecta conversatione
 ipsius, et de perfectione originis et fundamenti
 Ordinis in ipso et in primis Fratribus. De his au-
 toribus, quorum fidem ipsa haec Appendix comen-
 dabat, consule Commentarium prævium § 1.

b Hoc capitulum generale Fratrum Minorum,
 cui præsedidit Crescentius, Ordinis Minister, habitum
 fuit Januæ anno 1244. Adi eundem Commentarium
 num. 16 et sequenti.

c Ex his, quos dicendorum testes hic laudant
 Tres Socii, cætera ignotus mihi est Joannes, paupe-
 rum Dominarum, seu Clarissarum, visitator; illu-
 minatum S. Franciso apud Soldanum in Egypto
 sicut attribuit S. Bonaventura in Vita num. 154;
 sed hunc Waddingus aliisque a patria sua Aretinum,
 non de Arce appellant. Notior in Ordine est Mas-
 seus de Marignano, qui Menologio Franciscano
 Hueberi ad 17 Novembri inscriptus est, ubi de illius
 cultu poterit inquire. Gesta B. Egidii, qui tertius
 S. Francisci